

11

ΘΗΡΙΟΜΑΧΙΑΝ

Παύλου ᾠ' Ἀποστόλου

ΤΗΝ ΕΝ ΕΦΕΣΩ

α πρὸς Κορινθ. κεφ. ιε. στίχ. λβ.

ἐν τῇ Παλαικώμῃσιν Ἀκαδημίᾳ Νωρικῇ,
τῇ ᾠ' μιλῶς Γαμηλιῶν Φθίνοντ β.

ἐπιθεογ. ἀχ' ἐέ.

Διαλέξει δημοσίᾳ
ἐκδοθήσονται

Π Ρ Ο Σ Τ Α Τ Η Σ

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΣΟΝΝΤΑΓΙΟΣ,

ὁ ᾠ' Θεολογίας Διδάσκαλος

ἔκ Πρωπικλησιαστής,

ἔκ Ἀποκριθισύμῳ

ὁ αὐθέντης

ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

ΔΟΙΔΕΡΛΕΙΝΟΣ, Τρομμεζήμα - Νωρικός.

Τύποις ᾠ' ΕΡΡΙΚΟΥ ΜΑΙΗΡΙΟΥ, ᾠ' ᾠ' Ἀκαδημίας
καλλιγραφέα.

1695

Τ Ω,

Θ Ε Ω.

Τ Ο Ι Σ

Ε Υ Ε Ρ Γ Ε Τ Α Ι Σ .

Κ Α Ι

Τ Ο Ι Σ

Φ Ι Λ Ο Ι Σ .

Σὺ ΘΕΟΥ παλάμα.

ΑΥΛΟΣ ὁ πῖνυ Ἀπόστολ^{ος}, ὁ ἔδεν ὑστερήσας τῶν
 ὑπὲρ λῖαν Ἀποστόλων, ὁ ἂν σκευ^θ ἔκλογῆς,
 πῖς τῶν ἀνάσασιν τῶν νεκρῶν, τῶν ἀκρόπολιν τῆς
 πίστεως ἔ Χριστιανῆς, ἀπαρηγορητοῖς, κρατερῶς Δια-
 μαχομέν^{ος}, Ἐπισ. α. πρὸς Κορινθ. κεφ. ιε. πῖς
 πλείοσιν ἀναλώτοις συλλογισμοῖς καὶ ἐλέγχοις τῶν
 εἰς σωτηρίαν δικαίωμα παρεντίησιν. Εἰ κατ' ἄνθρωπον ἐημερομά-
 μάχησαι ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι ὄφελ^{ος}, εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται; Ἀπο-
 φθέγμα^{τα} τῆς σάλπιγγ^{ος} τῆς πνευματικῆς, ὡς ἀγι^{ος} ὁ Χρυ-
 σόστμ^{ος} λαλήσαι ἀσφρίζ^{οντες}, καὶ περ συνεχῶς ἀνέσονται καὶ ἀνα-
 γνόντες Διατελώμεν, ἔ ποι ἅπαντες (ἐπεὶ δυσνόητα τὰδε ῥήματα δοκεῖ)
 ἴσα Διακείνται πρὸς γνώμην. Ἴνα ἦ τὸ Ἀποστολικὸν δόξοφθγμα μάλ-
 λον ὄδηλον, καὶ δυσνόητα δοκέμενα ῥήματα σαφέστατα ἀποβαίεν, Φέρε,
 τῶ ἀγίῳ παρήσαντες πνεύματι, παναρίστη γνώμην Δια βραχέων,
 ὡς οἶόν τε, ἵνα ὄσωσθη γνήτητα τὰ λεγόμενα, διερευνηθῶν πειρασί-
 μεθα, μελετήσονται μάλιστα τέλα κεφάλαια, ἂν πρώτον, κατα τῶν
 μέλιτων ἀπαντισσάμενον, γνώμῃ τῶν Ἐ Ἀποστόλων ημερομα-
 χίαν ἀλληγορικῶς ἐξηγησομένους. Κεφάλαιον τὸ δεύτερον εἰς ημερο-
 μαχίαν τήνδε ἰδιολέπτως ἐκφράσσοντας διέβεται καὶ Διασφαινωσῶν. Τὸ
 τρίτον δὲ τὸ ἑπιερλικὸν παρέξῃ.

Proœmium
 sistit
 disquisitionis
 hujus objectum
 nim. verba Apo-
 stoli I. Cor. XV.
 v. 32.

Si secundum
 hominem adversus
 bestias pugnavi
 Ephesi, quæ mihi
 utilis, si mortui
 non resurgunt?

Ipsamq; in tria
 capita dispescit;
 quorum
 Primum exhibe-
 bit interpretes
 theologiae
 hanc Paulinam
 allegoricæ expli-
 cantes.

Alterum Interpretes eandem proprie exponentes in medium adducet:
 Tertium vero epicrisin addet.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ' ΠΡΩΤΟΝ

τὰς τῶν θηριομαχίαν ἔ' Αποστόλε ἀλληγορικῶς
ἐξηγησιμῶν παρέχθ.

Θηριομαχίαν
Paulinam alle-
goricè interpre-
tantur Theo-
phylactus, Ans-
helmus, Prima-
stias, apud Cor-
nel. à Lapide,
comm. in h. l.

rati,
Apostolum per
Bestias intelli-
gere Demetrium &
eius complices.
His confectire
videtur Hiero-
nymus.

Et ita verba καὶ
ἀνθρώπων id sibi
vellent : q. d.

Cum hominibus,
tanquam cum be-
stias, pugnavi.
Nec ablutere vi-
detur hinc Scri-
ptura, impios,
feros & indomi-
tos homines be-
stias appellans,
ur:

2. Tim. IV, 17.
Psal. XXII, v. 13.

17. 28.
Psal. LXVIII, 31.

Amos IV, 1.
Luc. XIII, 32.

Concordat ver-
bum Ignatii.

Τὰ λόγια Θεῶ ἐκφράσαντες, καὶ θείαν ῥοδονίαν τ' ἐπερασίαν
τ' ὠιδῶν ἀνθῶν ἐρευνᾶν ὀπιχειρῶντες, μακάριον ὁ Θεο-
φύλακτον, πολὺκλειτος ὁ Ἀνσελμτον, Περμάσιος τε πα-
ρὰ τῶ Βαρωνίω καὶ τῶ Κορνηλίω, τῶ δὲ λίθων λεγο-
μῶν, τὰδε τῶ Παύλε ἐρμηνεύοντι, τῶ σκοπῶ ὀπιπλαβέδων ὄιονται,
ἀναμφισθητήτως νομίσαντες, διὰ τῶν θηρίων τῶν ἑσ' Ἀποστόλε ὄνα-
μαζομῶν, δεινὸν τὸν Δημήτριον, χαλκία τὸν ἐν Ἐφέσῳ, Πραξά-
πος. κεφ. ιθ. ἐταίρους τε ἐκείνους θηριώδεις, κατὰ ἔ' Αποστόλε μαινώδεις
θηριεμῶν, καὶ τῶ Ἀρτεμιν ἀμύωντας, ἕσσημαίνεσθαι. Ὁμοίως
πολύφημον ὁ Ἰεράνυμον, τῆδε συμφωνήσας γνώμη, θείον τὸν Παῦλον
ἀνθρώπος θηριώδεις ἀνίπθεσθαι, ἐν ἐξηγήματι περὶ τέτων ἐπῶν, ἕσ-
λαμδάνθ. Κατὰ ταύτην μετέπειτα γνώμην περηγέρμα τὰ ῥήματα.
κατ' ἀνθρώπων, ἐκφράξθ'· εἰ μὲν τοῖς ἀνθρώποις, ὡσπερὶ τοῖς θηροῖ,
θηριομαχίμην. Οὐκ ἀπεικῶτως τὰδε ἀλληγορικῶς μεθερμηνεύομῶν
λέξθην ἂν τις, ἐπειδὴ περηγῶται ἀγία ἡ γραφή, τὸν τρόπον λαλήσαι
ἀσμῶνίζεσθαι. Ἐπιστλ. δευτέρα πρὸς Τιμοθ. κεφ. δ. σιχ. ιζ. ἕτως ἐρῶ-
σα· Ἐρῶσθαι ἐν σώματι Λεόντων, πὴν Σεβαστὸν, τὸν λεονταῖδην Νέ-
ρωνα λέοντα ἐπονομάξθ'. Ψαλμ. κβ. σιχ. ιγ. τὰς ἀνομασίους Ἰσδαίους
καὶ φραϊνώτας, ταύρους, σιχ. ιζ. κωίας, σιχ. κβ. λέοντας καὶ μονο-
κεράτους περσαγορεύθ'. Ἐπιθήδει ὁ τῶ Ψαλ. ξη. σιχ. λα. πῖσδε
περσῶθαι· Ἐπιθήμουν τῶ θηρι τῶ καλάμῳ, τῆ συναγωγῆ τῶν ταύ-
ρων ἐν ταῖς δαμάλεσι τῶν λαῶν. Πλησία καὶ τὰ ἀλληγορῶμῶν τῶ
Προφήτη ἔ' Ἀμῶς, κεφαλ. δ. σιχ. α. Ἀνάπῆξον τὰ ἔ' Χριστῶ, τὸν
Ἡρώδην ἀλώπεκα καλέσαντῶ, Δεκ. κεφ. ιγ. σιχ. λβ. Ἀδελφὰ
πῶρῳ τέτοις τὰ ἔ' ὄσις Ἰγνατίου ἐν ὀπιστλ. πρὸς Ῥωμ. λόγια· Καθ'
ἡμέραν, θηροῖ, θηριομαχῶ, τέπει, τοῖς φραϊνώταις καὶ πῖς φρεσθίς
με ἐκατίῶ ἕσπάρχω. Οἱ ὡσθὲ μακαρίω τῶ Βαλδεδίνω τὰδε ἔ' Απο-
στόλε

ἐὸς αὐτῶν φράζοντι νομίζουσι ὁμοίως, τὸν τῶν ἐθνῶν διδάσκαλον ἐν
 παύτῃ σωθέντα καὶ νοεῖν τὰς Ἰουδαίας, ἀνιπαύλας Παύλῳ ἐχθίστας, θη-
 ρίων ἐξελύων ἀμότητα καὶ ἀπηνειαν πολὺν κηήσαντας. Ὁ Σχμίδι⦿,
 ἐπανουμία Ἐρασμ⦿, περὶ τὸ ἀπόφθεγμα τῆς πάνου ἀμφισβητῆ, Εἰ μὴ
 λέγων, τροπικῶς πρὸς αὐτὸ ἐκφράσσει, καὶ διὰ τῶν θηρίων Ἰπποπόσφ
 τῶν θηρίων Ἐφεσίων ἀδάμασον κακίαν, ἀγρίον τε θυμὸν, καθ' ὧν πο-
 λεμητιὸν τῷ Παύλῳ ἐν Ἐφέσῳ, καὶ τῆς βεβαιεῖν τὰ ἐπίμυρα κατ' ἀν-
 θρωπον (ἐκφράζει δηλαδὴ ταῦτ' αὐτῶν φράσει, τὸν Παῦλον ἐνταῦθα, ὡς
 κωνὴ τὸ εἶθ⦿ ὑπερῆχ' ἔν, καλέσαι θηριώδεις καὶ ἀγρίους ἀνθρώ-
 πους θηρία) δοκεῖ. Ὁ Κάλιξτ⦿ ὁ μακαρίτης τῶν ἀμφῶν ἀγαπᾷ
 τὴν ἀλληγορίαν, ἐρμηνεύσας ὡδε τινὲς Ἰπποπόλῳ. Ἄραγε ὁ Παῦλ⦿
 ταῦτα ἐπέλεσε; Πόπρον καταφρονήσας καυχίματ⦿ καὶ δόξης ἀποστολι-
 κῆς, ἀνιμάχεσθαι ἐν θεάτρῳ, ὅπλα ἐνδύμεν⦿, τοῖς θηροῖς περῆεν;
 Ἀμήχανον τῆς ἀποπον, Ἀπόστολον ἔτω θεατρίζην. Θηρία ἐν, Φη-
 σὶν ὁ ἐκείν⦿, νομίζω πάνου καλεῖσθαι περμολόγους, πονηροὺς καὶ μιαινοὺς
 τὰς Ἐφεσίους ἔ Παύλῳ ἐχθίστας ἀνιπαύλας, ὧν περὶ Πραξαπόστολ⦿
 κεφ. ιθ. μινύδ' ἡμῶν. Μαρτύρια ἵπτι τέποις ἀν' ὡραπλησίως πλείονα,
 τὴν γνώμην κραπεῖσθαι ἰαχύντα, ὡραράγοι πρὸς ἐξ Ἰπποστ. πρὸς Φι-
 λιππ. κεφ. γ. σιχ. β. Βλέπετε τὰς κινῶς, βλέπετε τὰς κακὰς ἐρ-
 γάτας· καὶ τὰλλα τέποις συμφωνεῖντα, ἰκανῶς ἢ ἀνω περαχθῆντα.
 Πρόσζευξον τὰ ἐν Ψαλμ. ιθ. σιχ. ζ. οδ. σιχ. ιθ.

Οὐ πολὺγε τῆ σκοπῆ ἀφαιμαρτάνειν ἐνόις ἀν' ὁξείαν πῆαυτα
 φρονεῖν περὶ ἐνταῦθα. Ἄγια γὰρ σελίδες, ἀντίπατον δὴ τὸ σῶμα ἔθει
 ὅσα ἀποπον ἡγήσασθαι, τοῖς τε τῶν ἀνθρώπων, τῶν ἀλόγων μὲν θηρίων
 ἐπιτηδεύματα μιμῆσθαι πεφυκότας, τῆς ἢ εἰκόν⦿ αὐτῶν, ἐκάσῳ ἀν-
 τῶν ἐν πτωπώμῃς, ὀλιγώρως ἔχοντας, καὶ αὐτῆς ὡραμελήσαντας,
 τὰς ἀδοκίμους τὸν νῆν, τὰ μὴ καθήκοντα ποιῆντας, μάλα ἢ πεπωλη-
 ρωμένους ἀδικία, πονηρία, πλεονεξία, κακία, μεσῶς Φόνος,
 Φθόνος, ἐριδ⦿, δόλος, κακοηθείας, ὑβριστῶς, ὑπερηφάνους, ἀλα-
 ζίας, ἀσωτίους, ἀσωτίους, ἀσώργους, ἀσπόνδους, ἀνελεήμονας, τοῖς
 θηρίοις μεταβάλλην. Ἐπις. πρὸς Ῥωμ. κεφ. α. σιχ. κθ. λα. Καὶ ἐπεὶ ποιῶ-
 ται ὡρα μικρῆ ἡγάθται πῆν θεὸν αὐτῶν, ἔκπρὸς αὐτῶν καταφρονεῖν περὶ

Quidam apud
 B. Balduinum
 per Bestias intel-
 ligunt Judæos.
 Erasmus Schmi-
 dius dubitat.

B. Calixtus vero
 hanc sententiam
 approbat, quâ
 per Bestias Ephe-
 siii feroces intel-
 liguntur.

Huc addi possunt
 loca Phil. III, 2.
 Psal. LIX, 7.
 LXXIV, 19.

Qui Deum non
 colunt ut homi-
 nes, eos ne no-
 mine quidem
 hominum di-
 gnatur.

Laudantur Poetarum de Lycone & Sociis Vlyffis, nec non Aristotelis de Bestialitate dogmata.

Laudatur deniq; B. Danhaueri locus de Lycanthropis Memor. Evang. p. 597.

ὁ κτίσης ἔμπαιιν ὅσα ἀξιοὶ αὐτὴς τῶ ἀνθρώπων τῇ εἰκόνι αὐτῆ εἰκα-
σμούςες περιπαρορεύειν. Ὁμοίως μετέπειτα γνώμας τῶν ἐθνῶν μύ-
σας ἢ ποιητῶν Φιλῆσαι πάλασι ἀδελφον, ἢ ἀναγνόντι τῶν μύθων αὐ-
τῶν, τῶν περὶ Λυκαίων, τῶν περὶ τῶ Ὀδυσσεύος ἐταίρων, συνὶ φύσιν
ἐνδυομένων, μᾶλλον ἢ βυροδομεύοντι σαφέςα, τῶ ἀδίστακτον Φανε-
ρόντε γνήσεται. Σκέπεισ περὶ τῶτων τῶ Ἐραστοτέλης βιβ. ζ. κεφ. ε.
περὶ τηροότητος, καὶ μακαρίτης Ἐδανναυῆρα μνημόνευμα Ἐυαγγε-
λικόν, τῶ περὶ τῶ Λυκανθρώπων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Τὸ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

τῶν τηρομαχίαι ἀποστόλες ἰδιολέκτως ἐκφράσσοντας
διέπει.

Pugnam Pauli cum feris proprie exponunt ex Patribus Chrysofostomus & Ambrosius; ex Pontificiis Cornelius à Lapid. & Erasmus; ex Calvinianis Junius, Beza & ipse Calvinus; ex Nostriis denique Balduinus, Vinarienses & alii.

Recitatur fufius Calvini sententia ex comm. ad h. l. ac ratio, theloμαχίας ἰψίους exponitur significantius.

Ιδιολέκτως τὸ Ἐραστο ἀποστόλες διόφθηγμα, τὸ περὶ τηρομαχίας αὐ-
τῶ, ὅσα ἀφῆμοι τῶ σφῶν, ὅσα ἀκλεῖς τῶ πατέρων τῶ πρεσβυτάτων
ἐξηγήσασιν εἰώθασιν, χρυσῶν τὸ σῶμα χρυσοσῶμα, ἢ ὁ ἀμβρόσιος Ἐπίσκο-
πος ὁ ἀγκλειτος Ἀμβρόσιος, μαρτυρῶν τῶ Κορνηλίου τῶ διπὸ λί-
θου ἐν ἐξηγήσει αὐτῶ. Ἐκ τῶ ἐπρόφθησας ἐταίρων τῶ μὲν Ῥωμαίων,
Κορνηλίου διπὸ λίθου, καὶ Ἐραστο ὁ πανταχῶ ὀνομασῶς. Τῶν ἢ
Καλκινιανῶν ἐλόντες παρῶσης γνώμης, ἐρμηνεύς τῶ βιβλίου ὁ Ἰένιος,
ὁ Βέζας, καὶ Καλκίνιος. Ἡμετέρων ἢ Θεολόγων τέλει ὅσα ὀλίγοι.
Ὁ μὲν Βαλδκίνιος, Θεολόγοι οἱ Ὀυνάρμοι, ἄλλοι τε πολλοὶ ὁμοῖα τῶ-
πις φρονῶσιν. Ἐτηρομαχῶσαν (Φησὶν ὁ Καλκίνιος) πάλασι, ἐ τῶις
τηροσὶ περὶ βλημῶν, ὡσπερὶ ψευδήμονα ἐν τῶπις ἔχηκε ἰγνώμην
ὁ Ἐραστο, ἀλλὰ μὲν τοῖ ἐν θεάτω τηρομαχῶντες τοῖς φιλοθεάμο-
σι ἢ τραγωδικοδιδασκαλοῖς ἠδύσματῶ τεκῶν ἐβιάζοντο. Δύο τοῖ γὰρ
ἐν τογχαίνοντῶ ἦσαν ἐν τῶπις πινῶν εἶδη, καὶ πάντως ἀναφερόμενα,
τηροσὶ περὶ βλημῶν, καὶ τηροσὶ ἀντιμαχῶσαν. Τῶν δὲ τηροσὶς περὶ
βλημῶν, ἀποχέλιον λαφύροματῶν καὶ ἐλεεινότατον ἠμυγμένους καὶ
περὶ μυγμένους βλέψεν ἂν περὶ. Οἱ ἢ τηρομαχῶντες καθωπλισμένοι
κατίεσαν εἰς τῶν σκηνῶν, ὡσερὶ θεατρίζοντας ἰαχῶν, διωμῶ καὶ ταχύ-
τητι χρωμένους ἀμυλικῶ, τῶ τηροσὶν, βία καὶ κρατῶ ἢ ἀπολομένων, ἢ

νικη-

νικηθέντων, ἕπερ κινδυνεύσαντας ἀμύνειν ἑαυτὰς διώσασθαι. (Ἐφύετο
 μᾶλλον ὕπερον εἰωθῆα τῆ θηριομάχων παιδιὰ, καὶ γεγομνασμένοι διω-
 ερίζοντο μονομάχοι) Ὀλίγοι μὲν τοι παύτων ἀγωνιζομένων ἀσφαλῆς
 καὶ ἀκίνδωτοι ἔτυχον, μηδέποτε ἰκανῶς τὰ βδελυρὰ ἀμύναντες, ἀλλὰ
 μὲν ἑλεεινοὶ ἑλεεινότατοι ἐθανατώθησαν, ἐπεὶ θηρίων μὲν ἴσταν δόπολυ-
 μένων, πλείονα λοιπὰ τῆ μάχης παραυτίκα ἐμπάλιν ἤρξατο, ἕως ἔτυ-
 χὸν τῆ θωρῶν ἀπήνεια τέτρε ἐπαύσατο καὶ ἠλέησεν. Εἴπερ κίνδωτοι τῆ θεα-
 τελεζόντων μέγιστοι γέγονασιν, ἀμελήσαντες μὲν τοι εὐρέθησαν πάλα, οἱ
 ἐμμίδιαι τὰδε δεινὰ ἀνήμεριότηας ἐνεκεν ἰσόμεναι, Φιλοκίνδωτοι, ἑαυ-
 τὰς ῥησκινδυνεύοντες. Καὶ αὐτὴ τυχὸν ἐκείνη ἐστὶ θηροσιώη (ἀναμύγδλω
 παῦτα ὠδραβύω) ἰσὺ παλαμῶν περιγόνων καιόνων πολὺ τελεμένη, καὶ
 ἢ τῆ πολιτικῶν θέμις παύτως θηριομάχος ἀπμία σκληροῦν σὺν ἡπορή-
 σαιτο. Τοιαύτη ἢ ἔ Καλαίνε τῶ Ἐρσίσμω μεμφομένη γνώμη διετέχευε,
 ἄλλοτε ἢ τέτρε μετὰφρασιν ἐλέσσει. Παῦλον πὺν θηριομάχον τοῖς θηρ-
 σιν ἐν Ἐφέσῳ περιβεβλημένον ὑφορᾷ ὁ Ἀραμαῖος ὠδραφραστής, τὸ
 ἐθηριομάχου ἔτω ὠδραφραζῶν. θηρίοις ἐν Ἐφέσῳ περιβεβλημένον
 ἔτυχον. Ὡσαύτως θεολογικώτατοι οἱ Οὐινάριοι θεολόγοι τῶν θηριομα-
 χίαν τῆ περιβολῆς καὶ περιβολῆς ἠκιστὰ δόποδιορίζουσιν, ὡσπερ ἂν εἴποιεν·
 Ἀράγε περιεῖλον, ἐν τῇ τῆ Ἐφεσίων πόλει, ἀληθινογνώστια Χριστιανῆς
 ἀπαρηγόσασθαι, τῆ περιβληθῆναι θηρίοις Διαμαχέσιον αὐτοῖς; Ὁ
 Ἰσνίος, τοῖςδε ὀπτικρινὸν αὐτῆ ζευξας, ἔτω δηλοῖ. Ὡσεὶ ἀνδράποδα
 θηρσιν ὀπτικρινὸν αὐτῆ εἰσὶ χθῆν. Καὶ τί με γαργαλίζω πλείονα; Ὡς
 στωελόνι εἰπεῖν, ἔ κρατῆς θηριομάχος ἀγῶνα ἀγιον τὸ πνεῦμα ἐφα-
 νέρωσεν ἡμῖν, καὶ τὸ μὲν ὅτι ἐδήλωσε, πὺν τρέπον ἢ καὶ τὸ πᾶς λαθεῖν
 ἐβέλετο.

Ἀλλὰ τί τῆ κατ' ἀνθρώπων; Πῶς θεοπεπέσ αὐτῆ στωιέναι διωάμε-
 θα; ὁ φῶπιος ὠδρα τῶ Κορηλιῶ δὸπὸ λίθου τῶν φράσιν κατ' ἀνθρώπων
 ἐξηγῆται κατὰ τὸ διωατὸν ἔ ἀνθρώπου, κατὰ τῶν ἰσχυρῶν καὶ κρατῶν
 ἀνθρώπων, ὡσπερ εἰ Δημοσένης ὀπτικρινὸν πρὸς Φιλιππῶ. πηαῖσιν εἰκὸς
 πὺν μείζον φορτίον, ἢ κατ' ἑαυτὸν, δρᾶμενον. Ἄλλοι (κατ' ἀνθρώπων)
 εἰ ἀνθρωπίνῃ μόνον ἐλπίδι, πνεύματι σερρικῶ, ἀνθρωπίνῃ κρατῆρι,
 Φιλοδοξία, ὡσπερ κρινὴ γνῆσθαι εἴωθε, Φιλοκίνδωτος αὐτόματον καὶ
 ἐκ-

Exponitur simul
 τὸ κατ' ἀνθρώπων
 varie redditum
 a variis,
 ἐκ-

ἐκέσιν πῆς συμφορᾶς ἐπέριψά με. Πρὸς ἣ τῆτοις, τὸ κατ' ἀνθρω-
πὸν ἴνες παρενηλικῶς γραφθῆν καὶ ῥηθῆν δόποδεχοντα, ὡς ἀν εἶποι ὁ
Ἀπόστολ. Ἴνα τὸν τρέπον ἀνθρώπινον, ὃ κηλέμμοι τῆς κινδιώης,
ἀτυχήματα καὶ ἀγῶνας αὐτῶν πυκνὸν διεξίεναι ἀσμυρίζουσι ἀνθρωποι,
Φάσκω. Εὐκλεέσατ ὁ Βαλδεῖν ἔ μὴ παρενήσεως σὺ ὀλιγορεῖ,
ἔ μὴ ἀλλὰ ἄλλως δέπει, ὡς γνάμω ὑπάρχην τῆ θηρομάχε· αὐ-
τὸν πᾶδε γραφθῆν ἀνθρωπίνη γνώμη καὶ σιωῆσι, δηλονότι σιωηκέντα
καὶ ἄριθρα ἐσὶ δῶμα ποτε τοῖς ὄσεβέσι, νομίζοντα. Κατὰ τὸν Σύρον·
κατάπερ μεταξὺ τῶν ἡῶν ἀνθρώπων· ὅπερ ὁ Τρεμέλλι ἰσοπίμ-
ωησι, γίνεται, τῆτον τρέπον· καθὼς γίνεται ἐν ἀνθρώποις, κατὰ
εἰώθησιν οἱ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ εἰωθῆτα τῶν ἀνθρώπων.

Τῷ Καλεῖν κατ' ἀνθρωπον δηλοῖ ἀνάβλεψίν ἴνα εἰς ζωὴν ἀνθρω-
πίνην, τὸ ἴπτιμίον καὶ ἄθλον σιωεχῶς ἀπαιτῆσαι καὶ ἐκζητῆσαι.
Τῷ Βέξῃ ἣ σημαίνῃ κατ' ἀνθρωπὸν ἡ πλέσαι, τὸ Φιλοδοξία, Θεουτύη
ἢ ἀβελία, ἔ Θεῖ ὀλιγῶρος ἔχοντα ἡ παρήθη, ὡπερ οἱ πονηρευό-
μοι, ἔ θεῖθεν ἐπαχθέντες, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπ' ἰδίᾳ βελήσῃ καὶ κακία
μέγα Φρονῆντες, τὰ ἑαυτῶν διεργάζοντα. Τῶν Θεολόγων Φωστῆρ, μα-
κάρι ὁ Λετήρ, κατὰ γνάμω καὶ δόξαν ἀνθρωπίνην· Οὐνάρι
ἣ ἀκλεέσατοι, κατὰ Δείνοια ἀνθρωπίνην καὶ κενοδοξίαν, ἐκφρα-
ζοσι Φρασίον τῷδε.

Tandem additur
illustratio ex usu
Pauli, id, quod
κατ' ἀνθρωπον, &
id, quod κατὰ
Θεόν fit, inter se
subinde oppo-
nentis,

Τοιαῦτα καὶ ὁμοῖα τ' ἐρμηνειῶν ἀξίότιμοι μὴ τυγχάνουσι εἶσαι·
Πρὸς ἣ πρῦταις ἡμῖν σὺν ἀχρησον ἔσετα, τῶν τῶν κατ' εἰωθῆς ἔ θηρο-
μάχε ἡμετέρε Φρασίον, κατὰ Θεὸν καὶ κατὰ ἀνθρωπον, καταματῆν
ἄβελω. Οὕτω δὴ ἀντικειμένω β. Κορ. κεφ. ζ. σιχ. ι. Ὀρήσθηρ
τῶν λύπην κατὰ Θεόν, τῆ λύπη τῆ κόσμη, τρεπεσι, λύπην θείαν,
τῆ λύπη κοσμική. Ὁ Πολύκλει ὁ Βαλδεῖν Διασαφῆσαι τῶδε
δόποφθεγμα ἐν κεφ. γ. σιχ. ε. Ἐπις. πρὸς Ῥωμ. Φησί· Κατ' ἀνθρω-
πον λαλεῖν σημαίνῃ (α) σαφῶς, Φανερῶς, παχυλῶς, ἀνευ μεγαλο-
νοίας καὶ καλλιφανίας δημοσία ἡ παρηθῆται, τὸν αὐτὸν δηλαδὴ τρέ-
πον, ὡς ἕκαστ' μάλα ἀπαύδευτ' ἴπτινοῖν ἱκανὸς ἀν εἶη. Ἀναπί-
ξαι συμφῆρ Ἐπιστολ. πρὸς Γαλ. κεφ. γ. σιχ. ιε. Ἀδελφοί, κατὰ ἀν-
θρωπον λέγω. Πρὸς Ῥωμ. σ. σιχ. ιθ. Ἀνθρώπινον λέγω Διὰ τῶν ἀδῆ-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

τὸ Ἐπικλητικόν.

Nobis videtur propria potius, quam tropica fuisse hæc Pauli *θηερομαχία*.

I.

Quoniam sine necessitate à proprietate vocabuli non est recedendum.

II.

Etiam alibi Apostolo τῆς *θεοπνεύσεως*, vel simpliciter vice hæc talia de se proderint, veluti 2. Cor. XI. v. 25. credendum est.

III.

Ex superabundanti testimonio Nicephori plures hujus *θηερομαχίας* circumstantias annotatas.

Chrysostomus quoq; in homil. allegoricæ expositionis non meminit.

Objectionem

B. Calixti, quod

Μέχρι τῶτων ἰκανῶς, ὡς πρότερον ἐνταύθα, εἰ μόνον περὶ τῆς τ' αἰ-
 ληρομαχίας ἰδιολέκτως ἐξηγησαμένων γνώμης ἀκηκόαμεν. Συμφέρει
 παραρῆν ἡμῶν τὸ Ἐπικλητικόν Διάβραχέων περὶ σπηναί. Προτίρας ἢ ἐκ-
 φράσεως τ' ἔχει Παῦλος λεχθέντων τ' ἀληθείας παλημελεῖν δοξάσης, πλὴν
 δευτέραν παρελεῖν ἀσφαλὲς ἀντύχοι. Ἐξεδυνάπη ἢ ἡ ἀλληγορία (α)
 ἐπεὶ ἐξεδυνοῖ αὐτήν τ' ῥητὴν, ὃ δὲ πολέμῳ ὅτι ἐξέσει, εἰ μὴ αὐτοαὐτῆ
 αἰτία γραφὴ ἀλλαχόθεν ἄλλως διδάσκη, ἢ ἀποπύλι εὐδηλον ὁμαρτή-
 (β) Μηδαμῶς ὑποσκελίζῃ ἡμᾶς τὸ ἀπαξ καὶ μοναχῶς λεγόμενον. Πι-
 στευτόν δὲ τῶ Ἡμετέρῳ, καὶ περὶ ἀπαξ καταφατίζοντι. Οὐ γὰρ ἀπ' ἀν-
 θρώπων λαβῶν, εἰ μὴν ἀλλὰ θεοῦ φερόμενον καὶ ἐπιχαρτεῖς ἐργάει-
 σεν ἡμῖν τὰ αὐτῶ, καὶ ἀξιωματιμώτερον πλὴν Ἰσραὴλ. Οὐχ ἦτιον ἀλη-
 θινὰ τὰ ἔχει Ἀποστόλου ἀτυχήματα καὶ παθήματα β. Κορ. κεφ. ια. σγ. κε.
 κτλ. τρεῖς ἐρραδίδω, ἀπαξ ἐλιδάδω, τρεῖς ἐναυάσησι. (γ) Συμ-
 φωνῆ μετ' ἄλλων μακάριον ὁ Νικηφόρος, ταύτην μάχην σαφέστα-
 ται βιβ. β. κεφ. κε. Ἰσραὴν, τῶτον μικρῶ δὲν τρέπον δηλώσας. Ὅσοι
 τὰς ἔχει Παῦλος ὁδοιπορίας ἐκδηγήσαντο, ταῖς πράξεσιν αὐτῶ καὶ συμ-
 βεβηκόσι πλὴν Ἰσραὴλ ἐν Ἐφέσῳ γυρομῶν περὶ σπηναί. Χρονίζον-
 ται αὐτῶ ἐν Ἐφέσῳ ἐπαρχῶν τ' πόλεως τυχερὰν ὡν ἐπανομίαι Ἰερών-
 νων, τῆ ῥα ἔχει Παῦλος διδασχὴ καὶ ταύτης δόλοζίας εἰ μεμφομένον,
 ἀλλ' ὅτι ἀφορμῶν τῶ κατὰ ἑπιτρέφειν φάσκων. ὁ Δῆμος ἢ θηλώ-
 δη λύσαν ἐγκομβέμενον δεδομένον αὐτῶ κενωδία στωέκλεισε πῶς
 λέσσει ἰσομῶν ἐδοσμα καὶ δειλὸν βρωμα. Ἐπιφωσκέσης ἢ ἀρισμέ-
 νης ἡμέρας, τῶ Λέοντι ἀνεφ' κρατίσῳ δοκωμῶν περὶ βληθείς, ἔχει Λέον-
 ται κατὰ πῶν αὐτῶ ἡρέμα κατεζομῶν, ἀσφαλῆ καὶ ἀκύνδων πλὴν
 βάσανον ὑπέμεινε ὁ θηερομαχῶ. Πλείονα ἡμερόμενον ἀνα-
 γνῶναι αὐτῶ Νικηφόρον περὶ σπηναί. Ὁμοίως καὶ ὁ Χρυσόστομος περὶ
 τ' ἀλληγορίας σγῶ, καὶ ταύτη τῆ σγῆ χηρομῶν ἀλληγορικῶς
 συμβεβηκέναι πλὴν θηερομαχίας ὅτι ἀνπιστευσέν. Ἀνυλοζίας ἔχει Κα-
 λίξτε, τῶ ἐξ ἄμμε χονία πλέκοντ' (ὅτι κατὰ τῆς δόξης δόλοζι-
 κῆς

κῆς πῆσεν ἀνὸς Ἀπόστολῶν, ἐνοσηλῶν ἰατρῶν καὶ σκηνῶν εἰσελθῶν
 ἕνεκα ἔζημιμαχῆσαι, ἐλέγχην ὁ ὡσαύτῃ Κορινθίῳ ἀπὸ λίθου σπι-
 σσίμου ὁ Γαρήϊος ἡμᾶς διδάσκει. Ἐπὶ δὲ ἡ ὄψις, τὸ ἰη-
 ρομαχεῖν οὐκ οἴσθην αἰνίττειν τὸ πῶς ἰηροὶ σωμαγωνιζέσθαι ὀρμη-
 κῶς, ἀλλὰ καὶ ἄχει τῆς ὑσάτης προῆς, δηλονότι τῆς ζωῆς, ποσο-
 λαυκῶς καὶ ἀμυληκῶς πῶς ἰηροῖς Διαμαχεῖσθαι. Αὐτὴ ἐκφε-
 ρῶν καὶ τὴν χερσὶν πέσειν γνώμην. Ἀμυλεῖσθαι τὸ διαγγέλιον βαλόν-
 τος ἰατρῶν ἐγεμῆθη, α. Κορ. δ. σιχ. θ. καὶ ποσοφερόμην πῶς
 ἰηροῖν, ἐπαγωνισίμην διετέλεσα ἕως ὑσάτης πνεύματι, ἀλλὰ ἔοθε
 σῶζοντ καὶ ἑπιλαμβαίνοντ, εἰ μόνον ὄπλοις καὶ σαρκικῶς ἐργάσις,
 πολλῶν πῆσθαι μάστιγι καὶ δεισῶν χερσῶν, ἐνίκησα τὰ ἰηροῖς καὶ ἀμυλῶν
 διεφυγον. Συμβεβηκεν ἡ τῆςδε ἰηρομαχίας καὶ τὸ πῶς τὸν πρόπον
 δὴ ποσοφυλακῆκα καὶ ἀμυληκῶς γενοῦσα ἐσιώπησεν ἄγιον τὸ πνεῦμα,
 εἰ μὴ τι τῶνδε χάριν αὐτῶν τῶν ἰηρομαχίῶν (ἡ δὴ πνευματικῶν ὄ-
 πλων ἐπερανίς πεινοπλίας, τῆς ζωῆς ἀληθείας, τῆς θάρσεως τῆς
 δικαιοσύνης, τῆς ἰηροῦ τῆς πίστεως, τῆς κεφαλαιῶς τῆς σωτηρίας, καὶ τῆς
 μαχαίρας τῆς πνεύματι οὐκ ἀπειροῦ ἔτυχεν) ἀπαρνήσασθαι ἰηροτῶν
 ὑποσχεθῆ. Τίς ἡ οὐδε, πόπερον οὐκ ἄκων πῶς ὄπλοις τῶν ἐμπαιζόντων,
 κατὰπερὶ ὁ Δαβὶδ πῶς τῆ Σαυλ, ἐνεδύσκετο; Ἀντίπαλοι πῶρῶ ἡμε-
 τῆρας γνώμης ποσοφασίζοντα, πῶν αἰγίαι γραφῶν πολλῶν τῆς ἀγρίας
 καὶ ἰηροῦ βίον ζῶντας (οἰοῖ ἴναι ὁ Δημήτριος ἐπιείρη) ἐπινομά-
 ζεσθαι πεφυκῆσαι ἰηροῖν ἐπὶ πῶν ἰηροῖν. Ἀλλὰ ἀμείβεσθαι τῶ ἐναυλοφαι-
 ράδιον, εἰδέποτε Δαὶ τὰλλα τῆ γραφῆς ποσοφθῆματα ἰηροῖς Διαβε-
 βαιεσθαι, ὅτι καὶ ἐπαύθη Δαὶ τῆ ἰηροῖν ὑποσημαίνοντα μεταφορικῶς οἱ
 ἄνθρωποι ἰηροῖς. Ἐστὶν ἐλεγχῶ μερικῶς. Καὶ ἀπὸ μερικῶν ἡ ποσο
 πῶ κατὰ τὸν συλλογισμῶν οὐκ εἰσάμην. Ἀδέποτον ποσορεν καὶ ὑποβο-
 λιμαῖν ἐστὶν, ὁ ὑποβάλλεσθαι τῆ ἀντιλογίας ὑπερασπισαί, τὸν ἀπίστο-
 λον τὸν κατὰ Δημητρίους πόλεμον Διασοφῆσαι. Πῶρῶ ὀλίγον μορμο-
 λύττει ἡμᾶς κίσθλον τὸ ἰηροῖν, ὁ οὐκ τῆ ρητῆ κατ' ἀνδρωπῶν ὁ

gravitatem Apo-
 stolicam dede-
 cuit, in thea-
 trum adversus
 bestias pugnatu-
 rum cum armis
 procedere, di-
 luere facile est,
 si respiciamus ad
 ea, quæ docet
 Gagneus apud
 Cornel. à Lap.
 subinuens, τὸ
 ἰηρομαχεῖν non
 necessario habi-
 tum armati si-
 gnificare, siqui-
 dem alio etiam
 habitu cum be-
 stis pugnari
 possit, puta, si
 quis iisdem ob-
 jectis non sine
 oratione & fide
 usque ad extre-
 mum vitæ spiri-
 tum sese contra
 easdem vel pug-
 nis defendat.
 Et quid si Apo-
 stolo τῶ ἰηρο-
 ζομέρι (1 Cor. IV.
 v. 9.) arma vel
 invito, non ferè
 secus, ac Davidi
 adversus Golia-
 thum decertatu-
 ro, forent indu-
 ta? Est tandem
 modus hujus ἰη-
 ρομαχίας nos ce-

Σχμή- ρομαχίας nos ce-

lavit Scriptura; ipsamet tamen ἰηρομαχίαν idcirco negare minime fas est.
 Et licet alibi locorum eadem Scriptura homines impios & feros appellet bestias;
 non tamen sequitur, quod idcirco hic loci per bestias Demetrium & compli-
 ces indigiter.

Rejicitur tandem conjectura Er Schmidii, quod τὸ κατ' ἀνδρωπῶν notet, Apo-
 stolium humano more appellare tales homines ἰηροῖν.

Sic nempe
(α) dixisset po-
tius κτ' ἀνθρώπων
vel ἀνθρώπων
ἐθελουμάχου.
(β) Metaphorice
facta κατ' ἀνθρώ-
πων facta vix di-
cuntur: (γ) Sy-
rus ex annora-
tione Tremellii
non ad homines
belluinos, sed ad
productionem
mancipiorum
in theatrum re-
spicit: (δ) con-
textus ostendit,
spem resurrecti-
onis non κατ' ἀν-
θρώπων sed κατὰ
Θεὸν esse factam.

Cognatis tan-
dem exemplis,
Christi, qui in
deserto κτ' τῶν
θηρίων fuit Marc.
I. v. 13.

item

Danielis & Igna-
tiii, leonibus ob-
jectorum, Mar-
tyrumq; & Apo-
stolorum reli-
quorum, qui in
hac eadem Pauli
Epistola, ceu su-
pra monuimus,
cap. IV. v. 9.
θιάτραν seu spe-
ctaculum mundo
& Angelis & ho-
minibus facti si-
stuntur, disquifi-
tio concluditur.

ΣχημίδιⓄ ἀνιλέγει, ὡς ἀν' ὁ ἈπόστολοςⓄ (κατ' ἀνθρώπων) ἀνθρώπων
τάτω τρίτω καλέσῃ τὸς μαρτῆρας Ἐφραίμους θηρία, ὡς περὶ δηλονότι
ἡμεῖς ἐνόησεν τὸς ἀγέλους ἀνθρώπων ἕτως εἰώθημεν ἐπινομάζειν. Ἀλλὰ
ἰδίω ποι ἐμποδίζει τῆδε ἐκφρασίῃ τὰ πάμπολλα. λέξεν ἀν' ἑαυτὸν δὴ ὁ θη-
ελομάχⓄ μάλλον (α) κατὰ ἀνθρώπους, ἢ κατὰ ἀνθρώπων ἐθελουμά-
χου. (β) Οὐδέπω εἰρήκαμεν, ὅπως τὰ μεταφορικῶς θηρόματα λε-
χθεῖν κατ' ἀνθρώπων γενοίμεν. Οὐδὲ (γ) ὁ ΣύροςⓄ κατὰ τὴν ἑ-
Τρεμελλίῃ Διάκρισιν ἐπεμελήσατο τῆσδε Φρασεολογίας, μάλλον ἢ αὐ-
τὸ πὸ πρῶτον διὰ τὸ τῶν ἐθνῶν κήρυκⓄ δημησάμενⓄ πρὸς ἡμεῖς
ἕτως. Ὡς πρὸ τῶν ἰσίων τῶν ἀνθρώπων γίνεται. (δ) Ἐξ ἑρῆς ἀπο-
φθίγματοςⓄ σωμαθίας ἢ σωμαπείας σκοπὸς σκοπιμαίταιⓄ τυγχάνει,
τὸ τὴν τ' ἀναστάσεως ἐλπίδα βεβαίωσεν. Σωμαθία ἐν παναρίῃ, εἰ
τὸ κατ' ἀνθρώπων (ὡς ἀνω ἐρρήθη) τῷ κατὰ Θεὸν ἀνιλέμενον ὑπο-
λάβοιμεν.

Διαμῆθ' ἡμεῖς ἀληθεστάτη ἡ θηρομαχία ἔστι ἀποστόλες, ἢ καὶ κυρίας ἢ ἰδιαιτέως ἐκ-
δημησάμενοι, ἢ ἐκ τῶν μέλει τῆς ἰσότητος ἐκταυρώσαντες ἐπιγὰρ. Στέ-
φανος ἐν λαοῖς τὸ ἰσότητος, ὁ θηρομάχⓄ, κακὸς χεῖρⓄ μὲν, ἀλλὰ ῥυθός. Οὕτως οἱ
ἄλλοι Θεοὶ ἄλλοι κερῆται ἢ φέρονται, ἕτως αὐτοπατῆⓄ δὴ πανόλιⓄ Θεὸς ἦος ἐν ἐρήμῳ ἢ
κτ' τῶν θηρίων. Μαρκ. κεφ. α. σ. ιγ. Οὕτως ὁ Δανιὴλ ἐθελουμάχου τῶν λυσσάστων πᾶν
λέοντος ἐν βοθρῶν φοβερωτάτῃ. Ἐφραίμικον τὸν τρόπον πελαπαθείς μνησὶ τῶν μαρτύρων
σωτὴ τῶν ἀγίων ἰσότητος ἐφαρτίζοντο, τῶν ἀρχιερέων θηρίων οὐδὲ βδελυροῖς μελιζόμνοι
ἢ μελιζοῦνται, ἢ γενε κατῆρος ἢ γλυκίςⓄ Θεὸς ἀρτⓄ μαρτότες.

Τ Ε Λ Ο Σ.

Ε Π Ι Δ Ο Σ Ε Ι Σ.

- α. Ἐπειδὴ κατῆρος ὁ ποταμὸς ὕδατοςⓄ ζωῆς, λαμπρὸς ὡς κρύσταλλοςⓄ, ἐκπρενόμε-
νοςⓄ ἐκ τῆς θρόνηςⓄ Θεοῦ ἢ ἀρνίῃ, τὸ σπείμα ἡμῶν ἐστὶ (κατὰ μαρτυρεῖ
ὁ Ἰωάννης Ἀποκαλ. κεφ. β. σ. α. ἢ Ἐυαγγελ. κεφ. ζ. σ. λη, λθ.) ἕως
δύναται τὸδε μόνος ἔστι Πατὴρ ὅτι πατὴρ ὅλημα. Ἄντ' τῶν Ἐθνῶν.
- β. Ψευδὴς ἐστὶ ἡ τῶν χελίων ἐπὶ τῶν δευτέρων. Ἄντ' Ἐπαπίου ἢ ὀμοψήφων τῶν πατέρων.
- γ. Πρὸς τὸ ἀρετὴ τῶν τρυφῶν ἢ ἀρετῆς ἡσυχίας Χελῶν ἢ μείζον ὄφελοςⓄ παρέχεται ἢ ἐρη-
μία ἢ βίβη ἢ γαμικῆ. Ἄντ' Ἐ Βασιλείας.
- δ. Οἱ Ἄγγελοι εἰσὶν αἰῶλοι ἢ ἀσώματα, ἕτ' ἔχουσιν οἱ πτωτικῆς ἐλπίδα ἢ λυτρω-
θῆναι εἰσέπ. Κατὰ τὸ Ὁριγένους.
- ε. Οἱ Ἄγγελοι ἔχουσιν ἐπὶ ἀνθρώπων, τὸ σῶμα τὸ δεσποτικὸν ἀσθενειόμοις,
ὡς ἰδιαιτέως λαλεῖν. Κατὰ Ἐ Χρυσόστομου.
- ς. Τὴν τῶν νεκρῶν κἀταρσιν οἱ Ὁρθόδοξοι τῶν Ἐθνῶν ἀπαρῆνται.

Τῆ τῶν ἡθμημάτων χαλινογραφικῶν μοίρα ξυναρθεμένη, ἕδ' ὅτε ἀνεγνώσθη σελίδι τῆ
πρῆτη, γραμμῆ ἢ θ. τὸ ἐθελουμάχου, ἀντ' τῆ ἐθελουμάχου, καὶ γραμ-
μῆ ἢ. τὸ θηρομαχίαν ἀντ' Ἐ θηρομαχίαν, ἕδ' ὅτε ἢ ἕως σελίδι ζ. γραμμ. κθ.
τὸ Δημοσθένους, ἀντ' Ἐ Δημοσθένους. Κτλ. τὰ ἀνεξάλειπτα.

